

MODEL ZA PROFESIONALIZACIJO GLEDALIŠČA NA PTUJU

Predlagatelj modela:

Samo Strelec

Ptuj, 10. avgust 1993

Ta predlog je intelektualna lastnina avtorja Sama Strelca in ga brez posebnega pisnega dovoljenja avtorja ni dovoljeno citirati, kopirati in razmnoževati na kakršnekoli druge načine - niti v celoti niti v posameznem delu.

Za vse podrobnejše informacije se obrnite na naslov:

Samo Strelec

Zg. Hajdina 101/a

62250 Ptuj

tel.: 77-85-99

ali

Tesarska 18

61000 Ljubljana

tel.: 061-21-56-99

Kazalo:

PREDGOVOR

RAZMISLEK O GLEDALIŠČU

RAZMISLEK O GLEDALIŠČU NA PTUJU

RAZMISLEK O GLEDALIŠČU ZATO. PTUJ V ODNOSU DO OSTALE SLOVENSKE GLEDALIŠKE PRODUKCIJE

SHEMA GLEDALIŠČA ZATO. PTUJ

DINAMIKA RAZVOJA GLEDALIŠČA ZATO. PTUJ

UMETNIŠKI IZRAZ GLEDALIŠČA ZATO. PTUJ

KADROVSKA SHEMA

PROSTORSKE REŠITVE

FINANČNI OKVIRJI

ZAKLJUČEK

POGOVOR

PRILOGA: SHEMA NASTAJANJA GLEDALIŠKE PREDSTAVE

PREDGOVOR

Prepričan sem, da je predstavljeni model dobro izhodišče za to, da se na zgrajeni infrastrukturi sproži optimalni ustvarjalni umetniški proces. Samo natančno, dosledno, postopno realiziranje povedanega lahko rezultira v gledališko umetnino in živi organizem gledališča. Menim, da je vsaka nedoslednost, neodločnost in omahljivost potem, ko je smer znana, nespametna.

Samo visoka etičnost, osebna odgovornost, strokovnost in umetniška osebnost so dovolj dobre garancije, ki lahko vzpostavljajo in ohranjajo organizem gledališča v tisti kondiciji, da bo lahko gledališče uresničevalo svoje lastne vizije in jih razširjalo v nove, neslutene razsežnosti.

RAZMISLEK O GLEDALIŠČU

Izhajam iz prepričanja, da je gledališče izraz človekove potrebe po reflektiranju in preseganju samega sebe in sveta okoli nas. Zato je vsak posameznik, ki se uresničuje v gledališki uprizoritvi, najbistvenejše žarišče umetniškega dela.

RAZMISLEK O GLEDALIŠČU NA PTUJU

Gledališka dejavnost na Ptujju z Vašim razpisom prehaja v obdobje, za katerega je značilen trenutek premisleka: kako programirati, optimirati, procesirati gledališko dejavnost?

Ponujam dinamični model gledališča, ki bo z najmanjšimi možnimi vlaganji zagotavljal živo gledališko prakso.

Bistvo ponujenega modela predstavlja dinamični proces razvoja neodvisnega GLEDALIŠČA ZATO. v neodvisno GLEDALIŠČE ZATO. PTUJ.

Njegovo bistveno operativno podlago pa predstavlja transparentni del gledališča.

RAZMISLEK O GLEDALIŠČU ZATO. PTUJ V ODNOSU DO OSTALE SLOVENSKE GLEDALIŠKE PRODUKCIJE

Moj model je nastavek za oblikovanje projektnega gledališkega organizma. Njegovo jedro je transparentni del, okoli katerega se zbirajo avtorji - ustvarjalci ob konkretnem gledališkem projektu.

Gledališče tako ostaja odprto, prožno in notranje dinamično.

S tem zavzema v odnosu do ostale slovenske gledališke produkcije mesto neodvisnega, avtorskega, projektnega podjetja. Tako je dana osnova za oblikovanje prepoznavnih avtorskih poetik.

SHEMA GLEDALIŠČA ZATO. PTUJ

Gledališče tvorijo infra, ultra in transparentni sestav.

Infrasesstav gledališča:

finančni direktor
računovodja-tajnik
tehnični vodja
tonski tehnik
lučni tehnik
frizer
masker
hostese
scenska delavnica
šiviljske delavnice
čevljarske delavnice
rekviziter
odrski mojster
inšpicient
šepetalec
čistilka

Ultrasestav gledališča:

ravnatelj
režiser
dramaturg
scenograf
kostumograf
prevajalec
glasbeni opremljevalec
komponist
lektor
koreograf
fotograf

oblikovalec luči
oblikovalec gledališkega lista, plakata
prevajalec
slikar
kipar

Potrebno je poudariti, da pri vsakem gledališkem projektu ne sodelujejo vsi naštetih sodelavci. Njihovo sodelovanje je pogojeno z naravo in vsebino konkretne gledališke uprizoritve. Oba navedena sestava sta »nevidna«, »skrita«.

Operativno jedro pa predstavlja četverica stalno zaposlenih delavcev

transparentnega dela gledališča:

finančni direktor
ravnatelj
tehnični vodja
računovodja-tajnik

DINAMIKA RAZVOJA GLEDALIŠČA ZATO. PTUJ

Razvoj gledališča delim v naslednje faze:

faza A: 1. in 2. leto dela
faza B: 3. in 4. leto dela
faza C: 5., 6., 7. in 8. leto dela
faza D: nadaljnja leta

Formalne in vsebinske značilnosti posameznih faz:

Faza A:

En poletni projekt, pretežno s študenti AGRFT in drugimi sodelavci ter študenti drugih akademij in fakultet.

Aktiviranje infra in ultrasestava gledališča ter vzpostavitev modela in operacionalizacija.

Prehod GLEDALIŠČA ZATO. v GLEDALIŠČE ZATO. PTUJ.

Faza B:

Dva projekta na leto.

Učvrstitev in razširitev infra in ultrasestava. Vzpostavitev transparentnega dela gledališča. Stabiliziranje delovanja sestava v celoti.

Faza C:

Dograjevanje in spreminjanje shem.

Notranja preobrazba in dinamični razvoj. Dva ali več projektov letno.

Dokončno oblikovanje transparentnega dela gledališča (predstavljeno v kadrovski shemi).

Faza D:

Nadaljevanje dela v nadaljnjih letih, sloneč na zgrajenem sestavu gledališča v celoti.

Transparentni del gledališča je bistvena značilnost GLEDALIŠČA ZATO. PTUJ.

V fazi B oziroma C gre za štiri redno zaposlene delavce, ki v celoti obvladajo pripravo, proces nastajanja in eksploatacijo gledališke predstave.

UMETNIŠKI IZRAZ GLEDALIŠČA ZATO. PTUJ

GLEDALIŠČE ZATO. PTUJ gradi na posamezniku. Je gledališko gledališče. To pomeni, da ga zanima fenomen, ki se razteza med igranjem in igrilstvom (med

tem, čemur Nemci pravijo spielen : schauspielern, Angleži pa playing : acting). Tako je njegovo središče igralčeva condicio humana.

Vse ostale estetske vizije, vprašanja uprizarjanja dramske literature, žanrov, gledaliških vrst in zvrsti itd. so domena poetike vsakokratne projektne skupine in kot take hkrati posledica odločitev ravnatelja gledališča.

Prisotna je želja, da bi morda GLEDALIŠČE ZATO. PTUJ uprizarjalo tudi sodobne evropske avtorje, ki v Sloveniji še niso bili igrani.

KADROVSKA SHEMA GLEDALIŠČA ZATO. PTUJ

Predstavljenе faze pomenijo počasno smiselno in ciljno izgrajevanje transparentnega sestava gledališča.

Faza A:

finančni direktor = vodja projekta GLEDALIŠČA ZATO., zaposlen honorarno,
tehnični vodja - honorarno zaposlen za čas 2 mesecev pred začetkom vaj do zadnje ponovitve,
računovodja-tajnik - zaposlen honorarno, en mesec pred začetkom vaj do zadnje ponovitve,
ravnatelj = dramaturg pri predstavi.

Faza B:

finančni direktor - redno zaposlen,
tehnični vodja - 4-urna zaposlitev,
računovodja-tajnik - 4-urna zaposlitev,
ravnatelj - 4-urna zaposlitev.

Faza C:

finančni direktor - redna polna zaposlitev,
ravnatelj - redna polna zaposlitev,
tehnični vodja - redna polna zaposlitev,
računovodja-tajnik - redna polna zaposlitev.

Faza D: identično fazi C.

Predlagam naslednji način kadrovanja transparentnega dela GLEDALIŠČA ZATO. PTUJ:

Faza A:

Po sprejetju modela se ustanovitelj GLEDALIŠČA ZATO. PTUJ poveže z vodstvom GLEDALIŠČA ZATO. (vodjem projekta in dramaturgom). Dramaturg v funkciji ravnatelja povabi k sodelovanju režiserja, scenografa, kostumografa..., vodja projekta v funkciji finančnega direktorja pa tehničnega vodjo, računovodjo-tajnika, ostale delavce iz infrastava ter zagotovi vsa potrebna sredstva za realizacijo projekta.

O finančnih pogojih sodelovanja odloča finančni direktor GLEDALIŠČA ZATO. PTUJ.

Faza B:

Ustanovitelj GLEDALIŠČA ZATO. PTUJ objavi razpis za delovna mesta finančnega direktorja, ravnatelja, tehničnega vodje in računovodja-tajnika. Kandidati za razpisana delovna mesta morajo predstaviti lasten koncept in vizijo svojega dela.

Po 2 ali 4 letih se ponovno objavi razpis za omenjena delovna mesta iz transparentnega dela gledališča.

Sodelovanje z ustvarjalci predstave sklepa finančni direktor gledališča, potem ko mu jih predlaga ravnatelj, ki se o ustvarjalcih dogovori z režiserjem projekta.

Finančni direktor zagotovi potrebna sredstva, usluge in podeljuje dela najcenejšemu izvajalcu.

Vsi sodelavci iz infra in ultrasestava, razen transparentnega dela gledališča, so pri projektu zaposleni honorarno.

V fazi A se bo GLEDALIŠČE ZATO. PTUJ oprlo predvsem na študente s Ptuja, v fazi B na kolege gledališčnike iz Maribora in Ormoža, morda pa še na koga iz širšega slovenskega gledališkega prostora.

V fazi C gledališče lahko računa (v skladu s finančnimi sredstvi) že na ustvarjalce iz cele Slovenije, morda pa tudi iz sosednje Avstrije in Nemčije.

PROSTORSKE REŠITVE

Faza A: eksploatacija pretežno negledaliških eksterierov in interierov na Ptuju in okolici.

Faza B: primarno negledališki prostori, vključevanje v stavbo gledališča na Ptuju.

Faza C: eksploatacija stavbe gledališča in drugih primarno negledaliških lokacij na Ptuju in okolici.

GLEDALIŠČE ZATO. PTUJ potrebuje v fazi A še pisarno za vse tajniške, računovodske, arhivarske, promocijske posle in dejavnosti.

V fazi B je potrebno zagotoviti prostore za garderobo, skladišče za scenske elemente in rekvizite ter prostor za delo za mizo (bralne vaje).

FINANČNI OKVIR

GLEDALIŠČE ZATO. PTUJ bo vlagalo predvsem v ljudi. V ustvarjalnost, inovativnost, sposobnost..., skratka - v ustvarjalno umetniško moč posameznikov.

V fazi A je potrebno zagotoviti denar iz sredstev proračuna občine - za honorarje sodelavcev in materialne stroške predstave.

V fazi B so potrebna sredstva iz proračuna občine - za osebne dohodke zaposlenih v transparentnem delu gledališča ter za stroške predstave in honorarje sodelavcev.

V fazi C so potrebna sredstva iz proračuna občine - za osebne dohodke delavcev iz transparentnega dela gledališča, za stroške predstave in honorarje sodelavcev.

V nadaljevanju navajam okvirni cenik za ustvarjalce gledališke predstave:

režija 5.000 - 15.000 DEM
dramaturgija 1.250 - 3.750 DEM
scenografija 2.500 - 7.500 DEM
kostumografija 2.500 - 7.500 DEM
lektura 1.250 - 3.750 DEM
glasbena oprema 1.250 - 3.750 DEM
komponist 1.500 - 5.000 DEM
fotograf 300 - 500 DEM
oblikovalec gled. lista
in plakata 500 - 700 DEM
oblikovalec luči 500 - 800 DEM

Cena igralcev je načeloma 100 DEM na predstavo, s kritjem potnih stroškov in namestitve. Cena igralca se oblikuje prosto na »trgu«.

Cene so približne. Osnova za določitev višine honorarjev je režiserjev honorar. Njegova višina je odvisna od zahtevnosti uprizoritve, načina dela, dramskega besedila, režijskega koncepta in seveda od vrednosti režiserja na »trgu«.

Materialni stroški za uprizoritev so težko določljivi. Odvisni so od prostora uprizarjanja, kostumov, scene, tehnično-tehnološke zahtevnosti predstave, svetlobnih, zvočnih in drugih efektov ter drugega.

S honorarnimi sodelavci je mogoče sklepati pogodbe tudi na drugačne načine (delitev inkasa, plačilo za fazo vaj, plačilo za predstavo v paketu...).

ZAKLJUČEK

GLEDALIŠČE ZATO. PTUJ je sestavljen, celovit, prepleten organizem z vsemi lastnostmi, značilnimi za žive sestave. Predpogoj za ustvarjalno sodelovanje je natančno obvladanje faz, postopkov, procesa dela...

Vse kar sem predstavil v tem modelu, je šele minimalni predpogoj za oblikovanje ustvarjalnega ozračja, ki mora rezultirati v gledališki umetnini. V polju umetniškega ustvarjanja pa so procesi in problemi slabo definirani in mnogo manj podvrženi racionalni analizi.

POGOVOR

Prepričan sem, da je predstavljeni model dobro izhodišče za to, da se na zgrajeni infrastrukturi sproži optimalni ustvarjalni umetniški proces. Samo natančno, dosledno, postopno realiziranje povedanega lahko rezultira v gledališko umetnino in živi organizem gledališča.

Menim, da je vsaka nedoslednost, neodločnost in omahljivost potem, ko je smer znana, nespametna.

Samo visoka etičnost, osebna odgovornost, strokovna in umetniška osebnost so dovolj dobre garancije, ki lahko vzpostavijo in ohranijo organizem gledališča v tisti kondiciji, da bo lahko gledališče uresničevalo svoje lastne vizije in jih razširjalo v nove, neslutene razsežnosti.